

SADRŽAJ

PREDGOVOR	V
-----------------	---

1. UVOD – METODOLOŠKE OSNOVE.....	1
1.1. Ekonomska analiza i ekonomski modeli	1
1.1.1. Ekonomski problem	2
1.1.2. Ekonomska teorija i ekonomska analiza	4
1.1.3. Definicija i zadaća ekonomske analize	4
1.1.4. Vrste ekonomske analize.....	6
1.1.5. Koeficijenti osjetljivosti – kvantitativni izraz međuovisnosti među ekonomskim varijablama.....	8
1.1.6. Koeficijent elastičnosti – najčešća mjera osjetljivosti	10
1.1.7. Ekonomska analiza i ekonomska politika	11
1.1.8. Mikroekonomska analiza.....	13
1.1.9. Makroekonomska analiza	14
1.1.10. Statička i dinamička analiza	16
1.2. Proces ekonomske analize	16
1.2.1. Prikupljanje relevantnih podataka	17
1.2.2. Provjera prikupljenih podataka	17
1.2.3. Utvrđivanje međuovisnosti među ekonomskim pojavama	17
1.2.4. Ekonomski modeli.....	18
1.2.5. Varijable ekonomskih modela.....	19
1.2.6. Rješenje modela – prevođenje u reducirani oblik i ekonomska analiza	22

I. DIO

MIKROEKONOMIJA

2. POTROŠNJA I ZADOVOLJSTVO	28
Uvod	28
2.1. Zakon opadajućeg graničnog zadovoljstva	28

2.2.	Radost darivanja i ekonomska opravdanost preraspodjele	31
2.3.	Zadovoljstvo potrošnjom više proizvoda	33
2.4.	Uvođenje cijena i potrošačev probitak	33
2.5.	Tržišne strukture i blagostanje	35
3.	FUNKCIJA POTRAŽNJE.....	38
	Uvod	38
3.1.	Krivulja indiferencije.....	38
3.2.	Budžetska jednadžba	44
3.3.	Potrošačeva ravnoteža – optimalna kombinacija potrošnje.....	47
3.4.	Izvođenje krivulje potražnje	49
3.5.	Efekt supstitucije i efekt dohotka	51
3.6.	Funkcija potražnje	54
3.6.1.	Funkcija potražnje s obzirom na cijenu	54
3.7.	Funkcija ukupnog prihoda	56
3.7.1.	Funkcija graničnog prihoda	58
3.8.	Funkcija potražnje u odnosu na dohodak – Engelova krivulja	59
4.	OSNOVE TEORIJE PODUZEĆA.....	62
	Uvod	62
4.1.	Poduzetnik	62
4.2.	Poduzeće	64
4.3.	Odvajanje upravljanja od vlasništva	66
4.4.	Problem odnosa principal – agent	68
4.5.	Ciljevi poslovanja poduzeća	70
4.6.	Upravljanje troškovima.....	76
4.7.	Bilanca – pokazatelj rezultata.....	77
5.	FUNKCIJA PROIZVODNJE.....	82
	Uvod	82
5.1.	Ukupna prosječna i granična proizvodnja	82
5.2.	Tri stadija proizvodnje	86
5.2.1.	Utjecaj promjene kapitalne opremljenosti na proizvodnu funkciju.....	89
5.3.	Izokvanta.....	91
5.4.	Ilustracija ekonomije razmjera.....	93
5.5.	Granična stopa tehnološke supstitucije.....	96

5.6.	Optimalna kombinacija proizvodnje	98
5.7.	Elastičnost supstitucije.....	103
5.8.	Putanja ekspanzije	104
5.9.	Krivulja transformacije	105
5.10.	Analiza tehničkog napretka	108
5.10.1.	Pojam tehničkog napretka	108
5.10.2.	Utjecaj tehničkog napretka na krivulju transformacije	109
5.11.	Maksimiranje funkcije proizvodnje uz dane proizvodne resurse	111
6.	FUNKCIJA TROŠKOVA	114
	Uvod	114
6.1.	Funkcija ukupnih troškova.....	114
6.2.	Prosječni ili jedinični troškovi.....	115
6.3.	Granični troškovi	117
6.4.	Odnos među krivuljama troškova	118
6.4.1.	Izvođenje funkcija troškova iz funkcije proizvodnje.....	119
6.5.	Direktni i indirektni (eksterni) troškovi.....	122
6.6.	Dugoročne krivulje troškova	124
6.7.	Izvođenje krivulje ponude.....	126
6.8.	Funkcija ponude.....	129
7.	TRŽIŠNO ODREĐIVANJE CIJENA – ELASTIČNOST	134
	Uvod	134
7.1.	Rješenje mikroekonomskog modela – određivanje ravnotežne cijene	134
7.2.	Pojam koeficijenta elastičnosti.....	136
7.3.	Elastičnost potražnje na cijenu	138
7.3.1.	Faktori koji utječu na elastičnost potražnje	138
7.4.	Grafičko mjerenje elastičnosti potražnje	140
7.5.	Prosječna elastičnost.....	143
7.6.	Elastičnost potražnje na dohodak.....	145
7.7.	Parcijalna elastičnost potražnje.....	146
7.8.	Elastičnost potražnje, ukupnog prihoda i graničnog prihoda	147
7.9.	Primjena koeficijenta elastičnosti u poslovnoj politici.....	149

8. OSNOVE MIKROEKONOMSKE TEORIJE I POLITIKE CIJENA.....	152
Uvod	152
8.1. Funkcija cijena u ekonomskom sustavu	153
8.2. Utjecaj promjene potražnje na ravnotežnu cijenu	155
8.3. Utjecaj promjene funkcije ponude na ravnotežnu cijenu	156
8.4. Utjecaj indirektnog poreza na ravnotežnu cijenu i njegovo prevaljivanje	157
8.5. Utjecaj subvencija na cijene	162
8.6. Problemi politike cijena u poljoprivredi.....	163
8.7. Politika cijena u različitim strukturama tržišta.....	166
9. POLITIKA CIJENA U UVJETIMA POTPUNE KONKURENCIJE	169
Uvod	169
9.1. Savršena konkurencija	169
9.2. Određivanje cijena na konkurencijskom tržištu.....	171
9.3. Politika cijena u kratkom i dugom roku	172
9.3.1. Kratki rok	172
9.3.1.1. Utjecaj promjene troškova na kratkoročnu ravnotežu.....	175
9.3.1.1.1. Promjena fiksnih troškova.....	175
9.3.1.1.2. Promjena varijabilnih troškova	176
9.3.2. Dugi rok.....	177
9.3.3. Utjecaj promjene troškova na dugoročnu ravnotežu	181
9.4. Dugoročna krivulja ponude na konkurencijskom tržištu	183
9.5. Nabavljanje proizvodnih faktora konkurencijskog poduzeća.....	185
9.5.1. Nabavljanje faktora proizvodnje na tržištu potpune konkurencije.....	186
9.5.1.1. Kratki rok	186
9.5.1.2. Dugi rok.....	190
9.5.2. Nabavljanje faktora proizvodnje na tržištu nepotpune konkurencije.....	191
10. POLITIKA CIJENA U UVJETIMA MONOPOLA.....	194
Uvod	194
10.1. Funkcija potražnje i ukupnog prihoda monopolista.....	195
10.2. Maksimiziranje dobiti monopolista	197
10.3. Diskriminacija cijena.....	198

10.4. Zakonsko reguliranje monopola	200
10.4.1. Reguliranje monopola kontrolom cijena	201
10.4.2. Reguliranje monopola porezima	202
10.4.2.1. Paušalni porez	203
10.4.2.2. Direktni porezi	204
10.4.2.3. Indirektni porezi	204
10.4.2.4. <i>Ad valorem</i> porezi	205
10.5. Reguliranje prirodnog monopola	206
10.6. Nabavljanje faktora proizvodnje monopolista	208
10.7. Bilateralni monopol	210
11. POLITIKA CIJENA U UVJETIMA NEPOTPUNE KONKURENCIJE	213
Uvod	213
11.1. Određivanje nesavršenosti tržišta	213
11.2. Monopolistička konkurencija	214
11.2.1. Kratkoročna ravnoteža na tržištu monopolističke konkurencije	216
11.2.2. Dugoročna ravnoteža na tržištu monopolističke konkurencije	217
11.3. Oligopol	219
11.4. Kartel	220
11.5. Liderstvo u određivanju cijena	222
11.6. Teorija strategijskih igara	226
12. EKONOMIJA JAVNOG SEKTORA	229
Uvod	229
12.1. Javna dobra	230
12.2. Javni rashodi	231
12.2.1. Struktura budžetske potrošnje G	232
12.2.2. Financiranje državnih rashoda	233
12.3. Porezi	233
12.3.1. Porezna politika	234
12.3.2. Odlike dobrog poreznog sustava	235
12.3.3. Struktura poreza	238
12.3.4. Porezna osnovica	239
12.3.5. Porezne stope	239
12.4. Redistribucijska funkcija države	240

12.4.1. Mjerenje nejednakosti razdiobe dohotka	241
12.4.2. Efikasnost i pravednost	242
12.5. Teorija javnog izbora	243
12.6. Proračun Republike Hrvatske.....	247
12.6.1. Osnovne faze izrade državnog proračuna	248

II. DIO

MAKROEKONOMIJA

13. FUNKCIONIRANJE PRIVREDNOG SUSTAVA – DRUŠTVENO RAČUNOVODSTVO	252
Uvod	252
13.1. Ekonomske transakcije i njihovo grupiranje	252
13.2. Kružni tok privredne aktivnosti.....	253
13.2.1. Raščlanjivanje finalne uporabe na potrošnju i akumulaciju	257
13.2.2. Dezagregiranje finalne potrošnje na osobnu i opću.....	263
13.2.3. Analiza kružnog toka privredne aktivnosti otvorene privrede	267
13.3. Sustav društvenih računa Hrvatske.....	273
14. TEMELJNI MAKROEKONOMSKI MODEL	277
Uvod	277
14.1. Krivulja agregatne potražnje.....	277
14.1.1. Utjecaj očekivanja.....	281
14.2. Agregatna ponuda.....	281
14.3. Rješenje agregatnog makroekonomskog modela	286
14.4. Utjecaj ekonomske politike na proizvodnju i cijene	289
14.4.1. Fiskalna politika	289
14.4.2. Monetarna politika.....	290
14.5. Uloga cijena u narodnoj privredi	293
14.6. Potencijalna proizvodnja	294
14.6.1. Radna snaga i nezaposlenost	296
15. KEYNESIJANSKA MAKROEKONOMIJA	299

Uvod	299
15.1. Funkcija potrošnje.....	300
15.2. Funkcija štednje.....	304
15.3. Formuliranje i rješenje modela.....	306
15.3.1. Investicijski multiplikator	307
15.3.2. Rasprostiranje multiplikativnih efekata	309
15.3.3. Inflacijski i recesijski jaz.....	312
15.4. Paradoks štednje.....	315
15.5. Pregled teorija funkcije potrošnje.....	317
16. MULTIPLIKATOR OSTALIH KOMPONENTI AGREGATNE POTRŠNJE.....	321
Uvod	321
16.1. Fiskalna politika	321
16.1.1. Financiranje budžetske potrošnje – funkcija poreza	323
16.1.2. Automatski ili ugrađeni stabilizator	325
16.1.3. Strukturni i ciklički budžet.....	326
16.2. Funkcija investicija.....	328
16.2.1. Pojam i vrste investicija	329
16.2.1.1. Motivi investiranja	329
16.2.2. Investicije kao funkcija kamatnjaka	330
16.2.2.1. Metoda sadašnje vrijednosti	331
16.2.2.2. Interna stopa rentabilnosti	335
16.3. Investicije kao funkcija jaza između željene i stvarne veličine kapitala	337
16.4. Teorija Tobinova koeficijenta Q.....	339
16.5. Multiplikator vanjske trgovine	340
16.5.1. Utjecaj vanjske trgovine na domaći proizvod	341
16.5.1.1. Utjecaj izvoza na domaći proizvod.....	341
16.5.1.2. Funkcija uvoza.....	342
16.6. Ravnoteža na realnom tržištu –IS krivulja	344
17. MONETARNA MAKROEKONOMIJA	349
Uvod	349
17.1. Financijski sustav u narodnoj privredi.....	350
17.1.1. Računi financijskih tokova.....	352
17.2. Podrijetlo i funkcije novca.....	355

17.2.1. Povijesni razvoj novca	357
17.3. Potražnja za novcem.....	362
17.3.1. Kvantitativna novčana teorija	363
17.3.2. Keynesijanska teorija potražnje za novcem	369
17.3.2.1. Transakcijska potražnja za novcem	369
17.3.2.2. Potražnja za novcem zbog neizvjesnosti	370
17.3.2.3. Špekulativna potražnja za novcem	370
17.3.2.4. Utjecaj inflacije na špekulativnu potražnju.....	370
17.3.3. Funkcija potražnje za novcem	371
18. PONUDA NOVCA U PRIVREDNOM SUSTAVU.....	375
Uvod	375
18.1. Povijesni razvoj bankarstva.....	375
18.2. Stvaranje kredita jedne banke	378
18.3. Stvaranje kredita u bankarskom sustavu.....	380
18.3.1. Upravljanje bankom i bankovne krize.....	384
18.4. Moderni bankarski sustav i kontrola novca i kredita	387
18.5. Bilanca poslovnih banaka.....	392
18.6. Konsolidirana bilanca monetarnih institucija.....	394
18.7. Teorija ponude novca.....	395
18.7.1. Grafička analiza promjena novčane mase	396
18.8. Monetarni agregati u Hrvatskoj.....	398
18.9. Utjecaj monetarne politike na kamatnjak	399
18.10. Operativni ciljevi monetarne politike centralne banke.....	401
18.11. Monetarni efekti fiskalne politike.....	405
18.12. Transmisijski mehanizam monetarne politike.....	406
18.13. Ravnoteža na novčanom tržištu – LM krivulja	409
19. EKONOMSKA POLITIKA.....	415
Uvod	415
19.1. Proces ekonomske politike.....	416
19.2. Posredni ciljevi (targets)	421
19.3. Instrumenti i mjere ekonomske politike	422
19.4. Modeli ekonomske politike	423
19.5. Pojam i instrumenti politike stabilizacije	425
19.6. Izbor politike stabilizacije	426
19.7. Problemi provođenja politike stabilizacije.....	430

20. INFLACIJA	435
Uvod	435
20.1. Vrste inflacije	436
20.2. Teorije inflacije potražnje.....	440
20.2.1. Klasične teorije inflacije potražnje.....	440
20.2.2. Keynesijanska teorija inflacije potražnje	443
20.2.3. Borba protiv inflacije potražnje.....	444
20.3. Inflacija troškova	445
20.3.1. Borba protiv inflacije troškova.....	446
20.4. Stagflacija i incesija	449
20.4.1. Phillipsova krivulja	451
20.4.2. Stabilizacijski program i Phillipsova krivulja	453
20.5. Mješovita inflacija	454
20.6. Inflacijska očekivanja	456
20.7. Posljedice inflacije.....	457
20.8. Deflacija	462
21. PRIVREDNI RAZVOJ.....	466
Uvod	466
21.1. Pojam privrednog razvoja	466
21.1.1. Faze ekonomskog razvoja	467
21.2. Glavne značajke razvijenih zemalja.....	469
21.2.1. Problemi zemalja u razvoju	470
21.3. Teorija privrednog razvoja.....	472
21.4. Zaduživanje i razvoj	475
21.4.1. Prezaduženost i razvoj	477
21.5. Uloga međunarodne pomoći u razvoju.....	478
21.6. Politika privrednog razvoja.....	481
21.7. Uloga države i tržišta u privrednom razvoju.....	484
21.8. Institucije i razvoj.....	487
21.9. Izvori rasta.....	488
21.10. Makroekonomska stabilnost i razvoj	491
21.11. Fiskalna i monetarna politika	492
21.12. Politika stabilizacije i program strukturnih prilagodbi	493
21.13. Uloga financijskog sektora u razvoju	496
21.14. Fiskalni deficit, zaduženost i razvoj	497

22. MODELI RASTA	501
Uvod	501
22.1. Harrod-Domarov model rasta.....	501
22.2.1. Pretpostavke Harrod-Domarova modela	502
22.2.2. Statički Harrod-Domarov model rasta	503
22.3. Problem uravnoteženog rasta u Harrod-Domarovu modelu.....	504
22.4. Prirodna stopa rasta i zajamčena stopa rasta	506
22.5. Neoklasični model rasta	507
22.6. Utjecaj tehničkog napretka na stopu rasta.....	508

III. DIO

MEĐUNARODNA EKONOMIJA

23. MEĐUNARODNA EKONOMIJA	514
Uvod	514
23.1. Kretanje svjetske proizvodnje i trgovine	514
23.2. Razlozi razmjene	517
23.3. Razmjena i specijalizacija	518
23.4. Teorija apsolutnih prednosti A. Smitha	520
23.5. Teorija komparativnih prednosti D. Ricarda.....	522
23.6. Ograničavanje slobode vanjske trgovine	526
23.6.1. Argumenti ograničenja slobode međunarodne razmjene.....	528
23.6.2. Mikroekonomska analiza utjecaja carine	530
23.7. Nominalna, efektivna i ukupna carinska zaštita.....	534
23.7.1. Liberalizacija vanjske trgovine – multilateralni carinski sporazumi.....	535
23.8. Ekonomske integracije	539
24. BILANCA PLAĆANJA.....	542
Uvod	542
24.1. Pojam i struktura bilance plaćanja.....	542
24.1.1. Bilanca tekućih transakcija	543
24.1.2. Bilanca kapitalnih transakcija	546
24.2. Bilanca plaćanja Republike Hrvatske	547
24.3. Inozemna zaduženost Republike Hrvatske.....	549

25. DEVIZNI TEČAJ I DEVIZNO TRŽIŠTE	551
Uvod	551
25.1. Devizno tržište.....	551
25.2. Devizni tečaj.....	553
25.2.1. Administrativno određivanje tečaja	559
25.2.2. Ponuda eura i kune, tečaj i elastičnost	560
25.3. Promptni i terminski tečaj.....	563
25.3.1. Vrste deviznog rizika	564
25.4. Pokrivanje tečajnog rizika (hedging).....	565
25.4.1. Instrumenti pokrića deviznog rizika	566
25.5. Devizne špekulacije	568
25.6. Sustavi deviznih tečajeva.....	568
25.6.1. Zlatni standard.....	571
25.6.2. Zlatno-devizni standard.....	574
25.6.3. Sustav fluktuirajućih tečajeva	579
25.7. Teorije određivanja deviznog tečaja.....	583
25.7.1. Teorija kamatnog pariteta.....	585
26. MEĐUNARODNI MONETARNI SUSTAV	589
Uvod	589
26.1. Monetarni standardi.....	590
26.1.1. Zlatni standard.....	591
26.2. Institucije međunarodnog monetarnog sustava.....	592
26.2.1. Međunarodni monetarni fond – MMF.....	592
26.2.2. Struktura MMF-a	592
26.2.2.1. Sredstva i zajmovi MMF-a.....	594
26.3. Ostale međunarodne monetarne organizacije.....	596
26.4. Europski monetarni sustav.....	597
26.5. EMU i EURO	601
26.5.1. Europska centralna banka (ECB)	605
LITERATURA.....	607
POJMOVNO KAZALO	610